

Rapportage vondstmelding

*Sint-Dionysiuskerk
Geluwe, gemeente Wervik (West-Vlaanderen)
Maart 2010*

Vergunningsnummer 2010/104
Sofie Vanhoutte

Rapportage vondstmelding Sint-Dionysiuskerk, Geluwe, West-Vlaanderen

I. Verslaggever:

*Naam, adres, contactgegevens, functie van de opsteller van het rapport en datum melding.

- Sofie Vanhoutte, Stadenstraat 39, 8610 Zarren-Kortemark

051/61 01 69; 0473/88 19 29; sofie.vanhoutte@rwo.vlaanderen.be

Erfgoedonderzoeker Archeologie VIOE

- Assistentie registratie sporen: Franky Wyffels; Grafische verwerking plan: Franky Wyffels en Sylvia Mazereel

- Vaststelling: 25/03/2010; Melding: 25/03/2010; Inkennisstelling: 25/03/2010; Veldwerk: 26/03/2010 & 29/03/2010

- Verder onderzoek: Registratie van restanten muurfundering en stuk profiel; archeologische begeleiding van de resterende graafwerken.

II. Identificatie

*Een beschrijving van locatie van de site, met de volgende elementen:

Provincie(s): West-Vlaanderen

Gemeente(n): Wervik

Deelgemeenten(n): Geluwe

Kadastergegevens: Wervik, 3e afd., Sectie C, 1101D

Lambertcoördinaten: X: 58958; Y: 167446

Naam van de site: Sint-Dionysiuskerk (Sint-Denijsplaats)

Algemene beschrijving:

In de Sint-Dionysiuskerk werden voor de aanleg van een verwarmingssysteem in opdracht van de gemeente twee oost-west sleuven gegraven van 1,5 m breed, één in elke zijbeuk die over bijna de volledige beuklengte reikte. Langs de oostkant waren ze met een dwarssleuf verbonden, waardoor de uitgravingen een U-vorm beschreven. Aangezien deze kerk geen beschermd monument is, is er geen stedenbouwkundige vergunning nodig voor deze bodemingrepen. De vondstmelding gebeurde naar aanleiding van de graafwerken voor de noordelijke sleuf. Hier werden stevige muurrestanten aangesneden. Ondertussen waren de werkzaamheden in de zuidelijke en de oostelijke sleuf zo gevorderd dat hier geen waarnemingen meer mogelijk waren. Volgens de ploeg die er werkzaam was, werden gelijkaardige restanten aangetroffen als in de noordelijke sleuf. Aangezien de kerk minstens tot de 11de eeuw teruggaat, werd het waardevol geacht de muurrestanten te registreren en te documenteren en de graafwerken verder archeologisch te begeleiden.

III. Archeologische nota

* Een summiere beschrijving van het onderzoek dat voorafgaand aan het onderzoek op de site werd uitgevoerd.

Eerder archeologisch onderzoek in en rond het kerkgebouw is de verslaggever niet bekend.

De Sint-Dionysiuskerk gaat terug op een Romaans bedehuis uit de 11de eeuw. Het oudste geschreven document over de kerk dateert uit de 12de eeuw. Vanaf 1555 moest de kerk uitbreiden ten gevolge van de bevolkingsaan groei.

**De archeologische beschrijving van de site en het onderzoek dat heeft plaatsgevonden: methodiek van het onderzoek en de resultaten.*

Aangezien slechts waarnemingen konden gebeuren in de noordelijke sleuf, werd enkel deze sleuf in kaart gebracht (Fig. 1). De aangetroffen muurrestanten werden op schaal 1:50 geregistreerd. Verder werden de sleufwanden gecontroleerd op mogelijke stratigrafische gegevens. Het profiel tussen 4 m en 10 m leverde een duidelijke fasering op en werd ingetekend.

Ter hoogte van de westkant van de dwarsbeuk werd een muurrestant in ijzerzandsteen in opstand aangetroffen (Fig. 1, 4). Het is deze vondst die aanleiding gaf tot de vondstmelding. De muur was opgebouwd met blokken ijzerzandsteen van minimum 12 cm dikte. De top van de aangetroffen muur met een breedte van ca 90 cm, nog bewaard tot 12 cm onder de huidige tegelvloer van de kerk, is nog een restant van de bovengrondse muur (donkergrijs op het plan). Vanaf 47 cm onder de huidige tegelvloer verbreedt de muur tot een breedte van 1,30 m en vormt de fundering (middengrijs op het plan). Deze was slechts over een lengte van ca 75 cm in opstand bewaard. Het betreft hier de hoek van de dwarsbeuk van de oudste of één van de oudste kerkfasen. Het uitbraakspoor van de ijzerzandstenen muur kon verder naar het oosten worden gevolgd, als uitbraakspoor (Fig. 5) of plaatselijk nog als massieve muur (lichtgrijs op het plan). Aansluitend werden de aanzetten van steunberen geregistreerd, met een onderlinge afstand van zo'n 4,75 m. Op 5,80 m ten oosten van het oostelijke uiteinde van de muur werd eveneens een fundering aangesneden. Het is de oostelijke aflijning van de dwarsbeuk die in het profiel nog in verband kon worden geregistreerd. Aangezien door de betrokkenen bij de graafwerken werd bevestigd dat in de zuidelijke sleuf gelijkaardige muurrestanten werden aangesneden, kan geconcludeerd worden dat de oorspronkelijke kerk driebeukig was met zijbeuken die iets smaller waren dan de huidige. Het schip kende vier traveeën. Vermoedelijk is de positie van het middenschip onveranderd gebleven.

Bij het graven van de sleuven werden, volgens de mondelinge informatie van de betrokkenen bij de graafwerken, heel wat skeletten aangesneden. In de noordelijke sleuf, ging het enkele keren om (delen van) skeletten in verband, met kistaflijning of beperkte restanten van de houten kist.

Het profiel tussen 4 m en 10 m werd ingetekend en gedocumenteerd omwille van de stratigrafische opbouw die inzichten kan opleveren in de bouwgeschiedenis van de kerk (Fig. 2, 3 en 6). Het profiel geeft verschillende fasen weer. Lagen 9 en 6 en muur 17 horen vermoedelijk tot één en dezelfde kerkfase. Laag 6, bestaande uit een verweerde houtlaag en een witte kalklaag, is mogelijk de restant van een houten constructie in het transept. Van een latere fase is uitbraakspoor 16. De oorspronkelijke muur staat in relatie met vloer 2. De lagen onder laag 9, namelijk lagen 8/14 en 15, behoren tot een oudere kerkfase of een pre-kerkfase.

IV Bibliografie

**De referenties van de bronnen die zijn gebruikt.*

- [http://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Dionysiuskerk_\(Geluwe\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Dionysiuskerk_(Geluwe))
- VIOE, Inventaris Bouwkundig Erfgoed, ID: 32991
- VIOE, Centrale Archeologische Inventaris

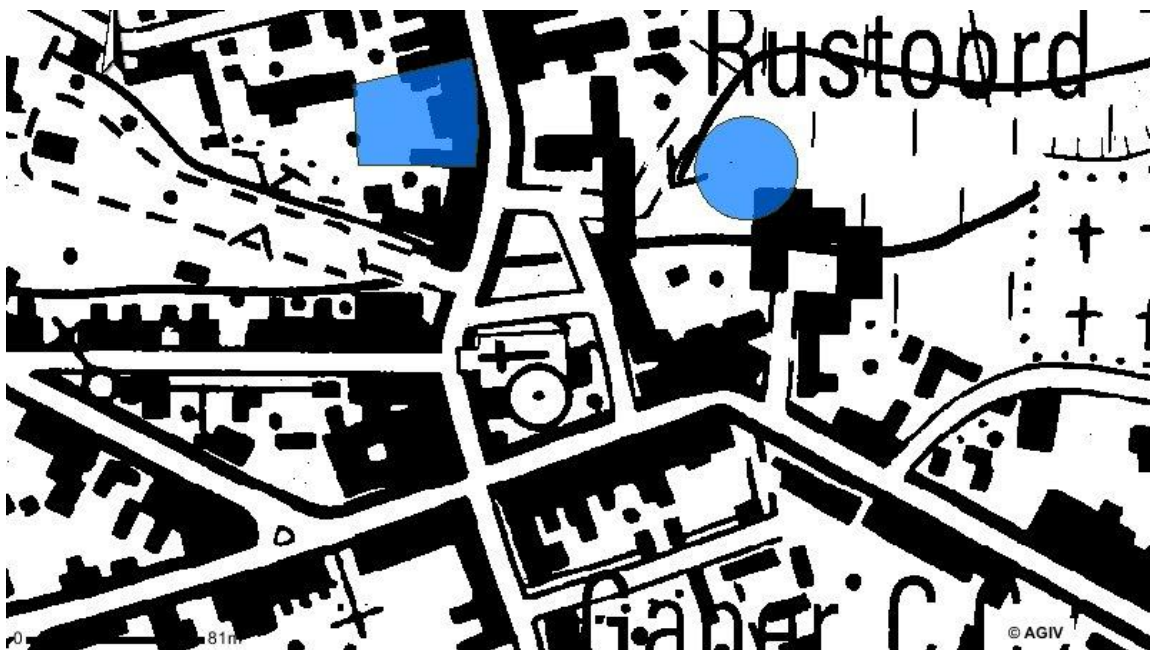
V. Trefwoorden

**Aanduiden van trefwoorden voor de datering en identificaties van de site.*

Volle middeleeuwen – religie – Romaanse kerk

VI. Kaart.

**De kartografische aanduiding van de site.*

Uittreksel uit de topografische kaart, met aanduiding van de Sint-Dionysiuskerk op de Sint-Denijsplaats in Geluwe, en met lokalisatie van de in de CAI databank opgenomen gekende vindplaatsen in de directe omgeving. Het betreft twee sites met walgracht (VIOE, CAI databank).

VII. Figuren

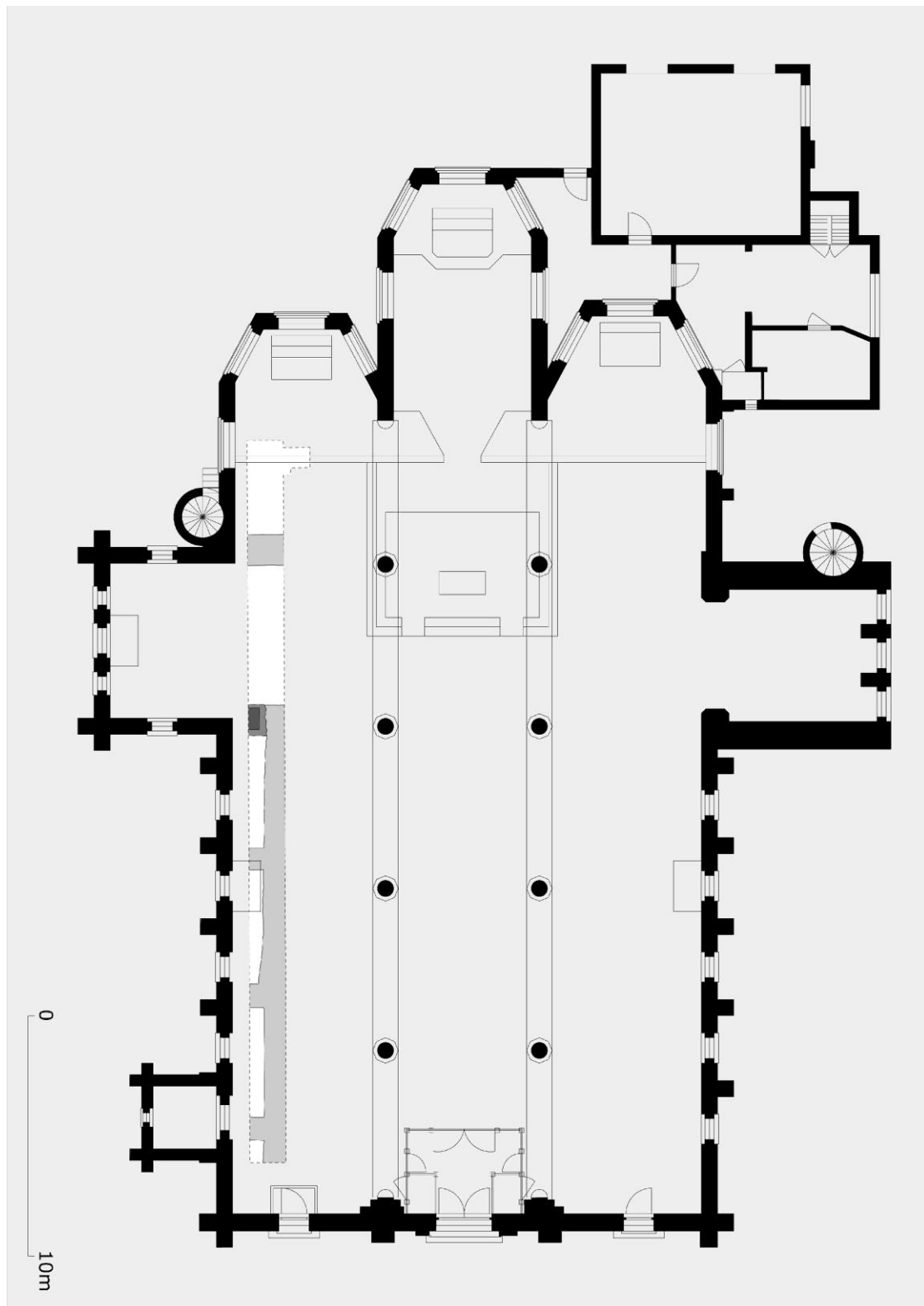

Fig. 1: Plattegrond van de huidige kerk met aanduiding van de aangetroffen muurrestanten.

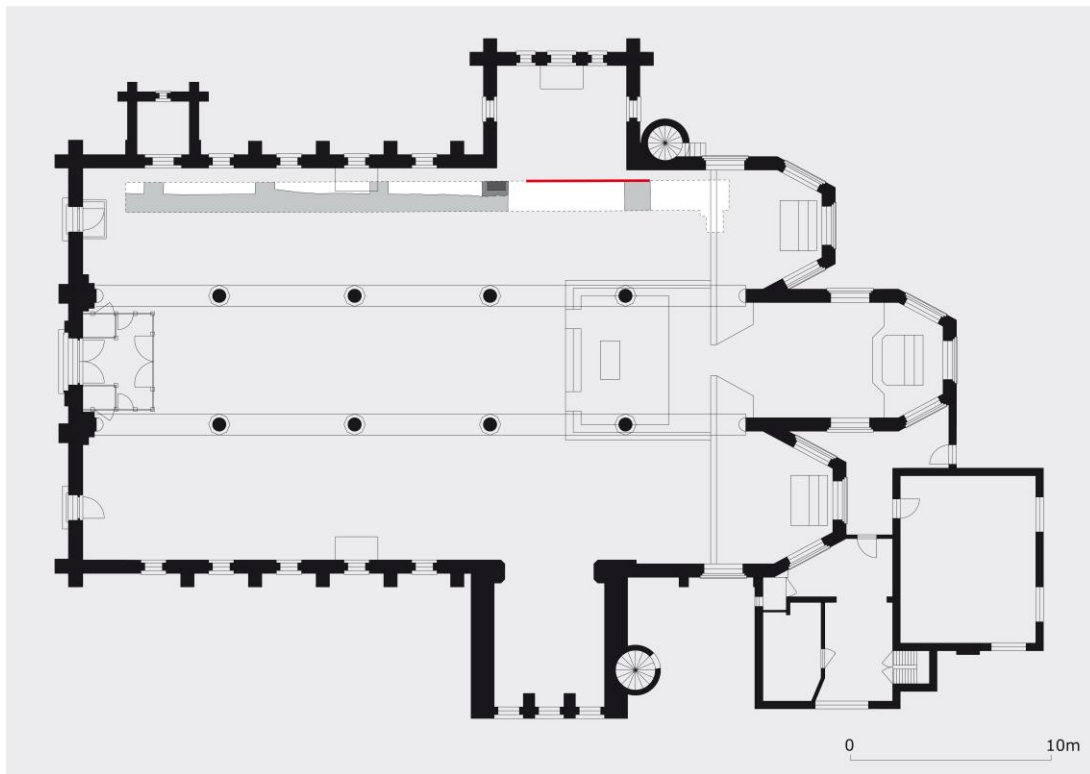

Fig. 2: Situering (rode lijn) van het gedocumenteerde profiel op de noordelijke sleufwand.

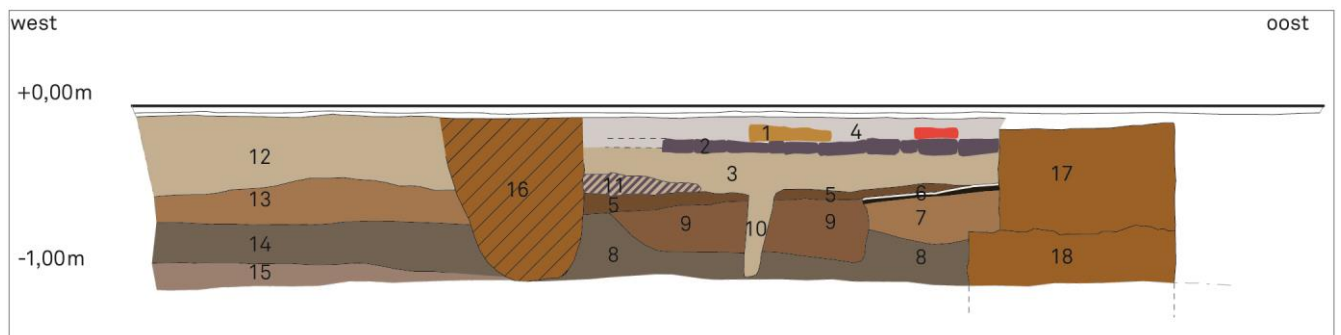

Fig. 3: Profiel op de noordelijke sleufwand.

- 1: restant fundering: ijzerzandsteen en gele baksteen
- 2: vloer uit blokken ijzerzandsteen (zwartgrijs)
- 3: witbeige puinlaag / nivelleringslaag
- 4: beigegrijze laag, kleiig, brokjes bouwpuin
- 5: bruin kleiig zand (nivellering)
- 6: zwartbruine band met witte kalklens bovenaan
- 7: roestbruine puinlaag met brokjes ijzerzandsteen
- 8: grijsbruin gevlekt, kleiig zand, houtskoolpartikels
- 9: cfr. 7, maar meer bouwpuinbrokjes
- 10: vermoedelijke paalkuil, opgevuld met puinlaag 3
- 11: vermoedelijk uitgebroken ijzerzandstenen vloer
- 12: puinlaag cfr. 3

13: roestbruine puinlaag cfr. 7

14: cfr. 8

15: iets bleker dan laag 14; grijsbruine laag, gevlekt, zandig, plaatselijk kleiiger

16: uitbraakspoor ijzerzandstenen muur

17: ijzerzandstenen muur, in profiel nog grotendeels in opstand

18: ijzerzandstenen muur, fundering.

Fig. 4: Restant muur in ijzerzandsteen, westelijke hoek dwarsbeuk.

Fig. 5: Uitbraakspoor ijzerzandstenen fundering. Zicht naar oosten.

Fig. 6: Geregistreerde profiel op de noordelijke sleufwand.